

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ ТА РІШЕНЬ ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Монастирищенська міська територіальна громада
Черкаська область

Зміст

Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Перелік НПА, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО.....	5
Основні терміни та поняття.....	6
Аналіз результатів дослідження.....	7
Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов.....	9
Місцеві житлові програми Монастирищенської МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО.....	15
Національні житлові програми, які реалізуються у Монастирищенській МТГ.....	23
Кредитні житлові програми.....	24
Інформаційна доступність.....	27
Висновки.....	29
Рекомендації.....	31

Вступ

Конституція України є основою правового регулювання житлового права в Україні. Саме у ст. 47 Конституції України закріплене право на житло кожного громадянина країни. Держава створює умови, за яких кожен громадянин може його будувати, купувати або орендувати. Людям, які потребують соціального захисту, влада на рівні держави та місцевого самоврядування надає житло безоплатно або за доступну плату, встановлену законом.

Внаслідок повномасштабної війни Російської Федерації проти України мільйони українців були вимушені покинути свої домівки та переміститись у більш безпечні регіони країни. Вони стали внутрішньо переміщеними особами. Проблема ж забезпечення ВПО житлом набуває дедалі гострішого характеру — як для держави, так і для громад, які їх приймають.

Команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєш Суппорт Сервісез”» у межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, проводить дослідження місцевих і національних політик у сфері житлових проблем ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни.

Органи державної та місцевої влади реалізують різні програми підтримки ВПО, які втратили житло та були змушені переїхати в інші населені пункти. Частина таких програм підтримки існувала до 24 лютого 2022 року, а деякі почали втілюватися лише після повномасштабного вторгнення. У проєкті Плану відновлення України, презентованому у липні 2022-го, наявні довгострокові перспективи підтримки населення в умовах воєнного стану та після його припинення.

Скорочення надходжень до державного та місцевих бюджетів, непередбачувані наслідки та строки завершення війни створюють негативний вплив на розроблення та ухвалення довгострокових рішень у житловому секторі.

За прогнозами міжнародних інституцій, що довше триватиме війна, то більше населення країни потраплятиме у вразливе становище, а ресурси, які дозволяли б людям протриматися без сторонньої допомоги, будуть вичерпуватися. Саме тому важливо визначити реальну потребу ВПО у житлових програмах і програмах підтримки реалізації житлових прав (компенсація оренди, комунальних послуг тощо), а також забезпечити їхню доступність.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Проведення аналізу житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, з метою розроблення рекомендацій, спрямованих на вдосконалення довгострокових житлових рішень на користь ВПО під час формування локальної житлової політики.

Об'єкт дослідження

Перешкоди в доступі ВПО до житлових програм, які діють у цільових громадах, зокрема з урахуванням забезпечення постійним та соціальним житлом.

Предмет дослідження

1. Національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
2. Чинні місцеві цільові програми, інші місцеві нормативно-правові акти (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО, зокрема наявність компенсації власникам житла за розміщення ВПО.
3. Інші житлові програми та рішення для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.

Завдання дослідження

1. Проаналізувати:
 - національні житлові програми для ВПО, які реалізуються у цільових громадах;
 - місцеві цільові програми та рішення, інші локальні НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямовані на забезпечення житлом ВПО;
 - житлові програми для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
2. Зібрати дані про кількість ВПО, які потребують покращення житлових умов у цільових громадах, з урахуванням демографічних характеристик та потреб у покращенні житлових умов.
3. Розробити звіт про результати аналізу чинних житлових програм для ВПО у цільових громадах.

4. Розробити рекомендації та план адвокації необхідних змін для кожної цільової громади.
5. Провести презентацію дослідження у формі заходу, спрямованого на адвокацію запропонованих змін за участі зацікавлених сторін.

Географія дослідження: об'єднані територіальні громади України.

Період проведення дослідження: вересень - грудень 2024 року.

Методи та інструменти дослідження

- Експертна оцінка місцевих цільових програм та інших НПА (положення, рішення, розпорядження, плани заходів тощо), спрямованих на забезпечення житлом ВПО.
- Експертна оцінка доступу до національних житлових програм для ВПО, які реалізуються у цільових громадах.
- Експертна оцінка житлових програм для ВПО, які реалізують у цільових громадах міжнародні та національні неурядові організації.
- Аналіз офіційних сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо доступності інформації про чинні житлові програми для ВПО.

Джерела інформації

1. Сайти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування територіальних громад.
2. Офіційні відповіді на запити згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
3. Статистична інформація щодо кількості ВПО, які потребують покращення житлових умов.
4. Місцеві НПА (положення, програми, рішення, розпорядження, плани заходів тощо).
5. Звіти про виконання житлових програм.

Перелік нормативно-правових актів, які застосовуються у сфері забезпечення житлових прав ВПО

- Конституція України.
- Цивільний кодекс України.
- Житловий кодекс України 1983 року.
- Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
- Закон України «Про житловий фонд соціального призначення».
- Постанова КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).
- Постанова Ради Міністрів УРСР і Укрпрофспілки «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР» (від 11.12.1984 № 470).
- Стратегія державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року та операційний план заходів з її реалізації у 2023–2025 роках (затверджені Розпорядженням КМУ від 07.04.2023 № 312).
- Порядок надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом (затверджений Постановою КМУ від 10.10.2018 № 819) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ від 02.08.2022 № 856 (доступне іпотечне кредитування «єОселя»).
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Надання пільгових іпотечних кредитів внутрішньо переміщеним особам» (затверджений Постановою КМУ від 28.04.2021 № 451) — за рахунок коштів гранту, наданого KfW.
- Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасникам проведення антитерористичної операції (АТО) та/або учасникам проведення операції Об’єднаних сил (ООС) на придбання житла (затверджений Постановою КМУ від 27.11.2019 № 980) — не фінансується з 2020 року.
- Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (від 18.04.2018 № 280).

- Постанова КМУ «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат на тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» (від 19.03.2022 № 333).
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України» (від 04.10.2017 № 769).
- Локальні НПА (комплексні програми, рішення сесії місцевих рад, порядки виконавчих комітетів місцевих рад тощо).

Основні терміни та поняття

Внутрішньо переміщена особа в українському законодавстві — це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання внаслідок чи для уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Відповідно до п. 6 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО має право на створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання.

Основою правового регулювання житлових прав в Україні є Конституція України, яка в ст. 47 закріплює загальне право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Людям, які потребують соціального захисту, держава та органи місцевого самоврядування надають житло безоплатно або за доступну плату відповідно до закону. Нікого не можна примусово позбавити житла, виключно на підставі закону за рішенням суду.

Відповідно до Закону України «Про житловий фонд соціального призначення», **житловий фонд соціального призначення** — це сукупність соціального житла, що надається громадянам України, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Окремі аспекти цього поняття висвітлені в постанові КМУ «Деякі питання реалізації Закону України “Про житловий фонд соціального призначення”» (від 23.07.2008 № 682).

Дещо інший підхід викладено в Житловому кодексі України. Так, п. 5 ч. 2 ст. 4 зараховує до житлового фонду соціального призначення квартири в багатоквартирних житлових будинках, садибні (одноквартирні) житлові будинки, а також житлові приміщення в інших будівлях усіх форм власності, що надаються людям, які відповідно до закону потребують соціального захисту. Тобто не обмежує житловий фонд лише комунальною формою власності.

Питання, пов’язані з розміщенням ВПО у місцях тимчасового проживання, зокрема з дотриманням вимог, передбачених Постановою КМУ «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 01.09.2023 № 930), а також з наданням соціальних послуг у громаді (притулок, підтримане проживання, стаціонарний догляд, паліативний догляд тощо) **це дослідження не охоплює.**

Аналіз результатів дослідження

Монастирищенська міська територіальна громада розташована у Черкаській області. [Населення Монастирищенської громади](#) складає 33 906 осіб, з яких понад 26 % (8 860 осіб) мешкає в адмінцентрі громади – м. Монастирище.

[До складу громади](#) увійшли населені пункти: 1 місто (Монастирище), 1 смт (Цибулів) і 39 сіл (Аврамівка, Антоніна, Бачкурине, Бубельня, Вільна, Владиславчик, Володимирівка, Дібрівка, Долинка, Забіляни, Зарубинці, Зюбриха, Івахни, Княжа Криниця, Княжики, Копіювата, Коритня, Кудинів Ліс, Леськове, Летичівка, Лукашівка, Матвіїха, Нове Місто, Новосілка, Панський Міст, Покрівка, Половинчик, Попудня, Сарни, Сатанівка, Степівка, Тарасівка, Тарнава, Теолин, Терлиця, Халаїдове, Хейлове, Шабастівка, Шарнопіль.

Адміністративний центр - місто Монастирище. Площа територіальної громади: 719,49 квадратних кілометрів.

Відстань від центру МТГ до міста

Київ – 193 км

Відстань від центру МТГ до міста

Черкаси – 249 км

Найближча залізнична станція – Монастирище (6 км)

Через громаду проходить автошляхи державного значення Т 2403 та О 021501.

Відповідно до інформації, викладеної у [Стратегії розвитку Монастирищенської міської територіальної громади на 2024-2027 р.р.](#), переважна частина мешканців громади працює у сільськогосподарській сфері: СФГ «Юлія», ТОВ «ЛатАгроІнвест», ТОВ «Монастирищенське хлібоприймальне підприємство», ФГ «Ладіс», СФГ «Нова Україна». Значну частку становлять працівники державних та міських установ, освітньої сфери, промисловості, оптової та роздрібної торгівлі.

Середня заробітна плата по громаді в період з 2020 по 2022 рік:

2020 - 8380 грн; 2021 - 9450 грн; 2022 - 9311 грн.

З відкритих джерел вартість оренди житла у Монастирищенській міській територіальній громаді встановити не є можливим, щоб здійснити аналіз співвідношення заробітної плати до вартості оплати за орендоване житло.

Оскільки Монастирищенська міська ТГ спеціалізується на вирощуванні та переробці сільськогосподарської продукції, значну частину економічного потенціалу громади складають саме сільськогосподарські підприємства. Так, станом на 2022 рік в громаді налічувалось 110 фермерських господарств, 28 сільськогосподарських підприємств, 10 сільськогосподарських кооперативів та 2 великих переробних підприємства (Хлібокомбінат Монастирищенський Рай СТ та ТОВ «Консервний завод Цибулів»). Вагомий вклад в економіку громади вносять підприємства спрямовані на вирощування органічної продукції, такі як ФГ «Золота Ягода», ФОП Кучер Богдан Леонідович та ТОВ «Бачурка».

Зведений бюджет Монастирищенської міської територіальної громади по доходній частині загального фонду у 2022 році виконано на 100,5%, уточнене призначення складає 275 127 284,48 грн. Значну частку надходжень до бюджету становлять місцеві податки, до яких входять податок на майно, єдиний податок та податок на нерухомість. Основним бюджетоутворюючим податком залишається податок на доходи фізичних осіб, частка якого у власних надходженнях загального фонду бюджету на 2022 рік складав 30,2%.

Одним із основних складових бюджету громади є податки від доходу фізичних осіб, які сплачують податок на доходи, податок на нерухомість, податок на спадщину тощо, а також юридичних осіб, які сплачують податок на прибуток, податок на додану вартість (ПДВ) та інші корпоративні податки. Внески платників податків допомагають забезпечувати фінансування різноманітних

громадських послуг і програм, таких як охорона здоров'я, освіта, комунальні послуги, інфраструктура, культура, соціальний захист.

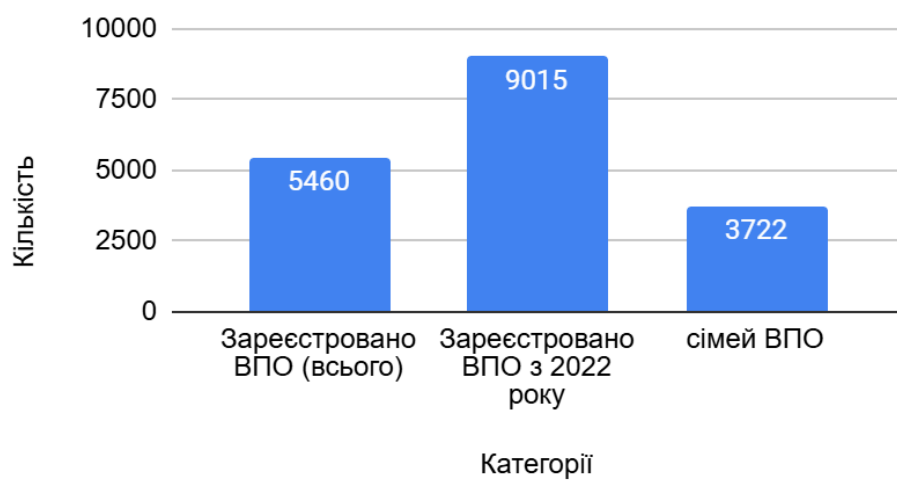
Станом на 2022 рік на території громади спостерігається доволі низька зайнятість населення, що підштовхує активну частину населення до міграції.

Загальна інформація про кількість ВПО, зокрема тих, які потребують покращення житлових умов

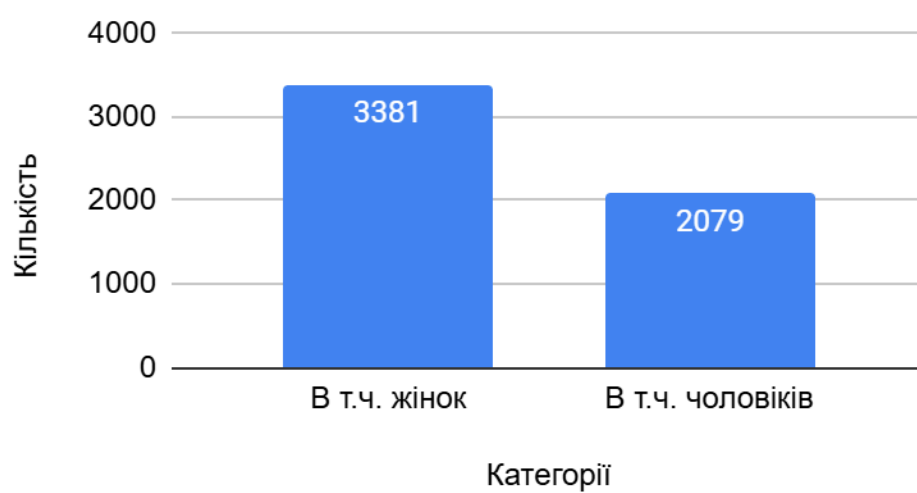
Загальна кількість внутрішньо переміщених осіб, які зареєстровані у Монастирищенській міській територіальній громаді, включаючи усі населені пункти громади, станом на 25.10.2024 року відповідно до таблиці:

<i>Категорії</i>	<i>Кількість</i>
Зареєстровано ВПО (всього)	5460
Зареєстровано ВПО з 2022 року	9015
сімей ВПО	3722
В т.ч. жінок	3381
В т.ч. чоловіків	2079
В т.ч. працездатного віку	2573
В т.ч. пенсіонерів	890
В т.ч. осіб з інвалідністю	216
В т.ч. дітей до 18 років	1547
учасників бойових дій	12

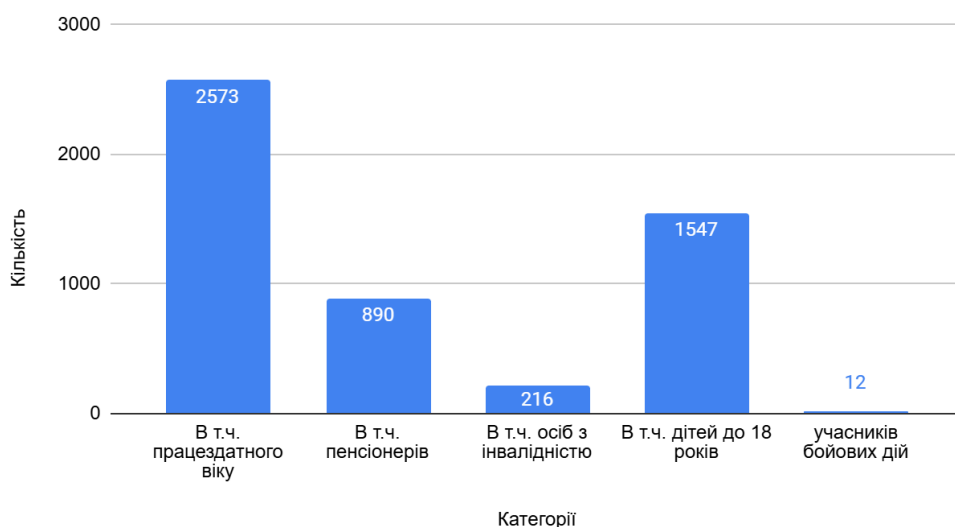
Кількість/Категорії

Розподіл за статтю

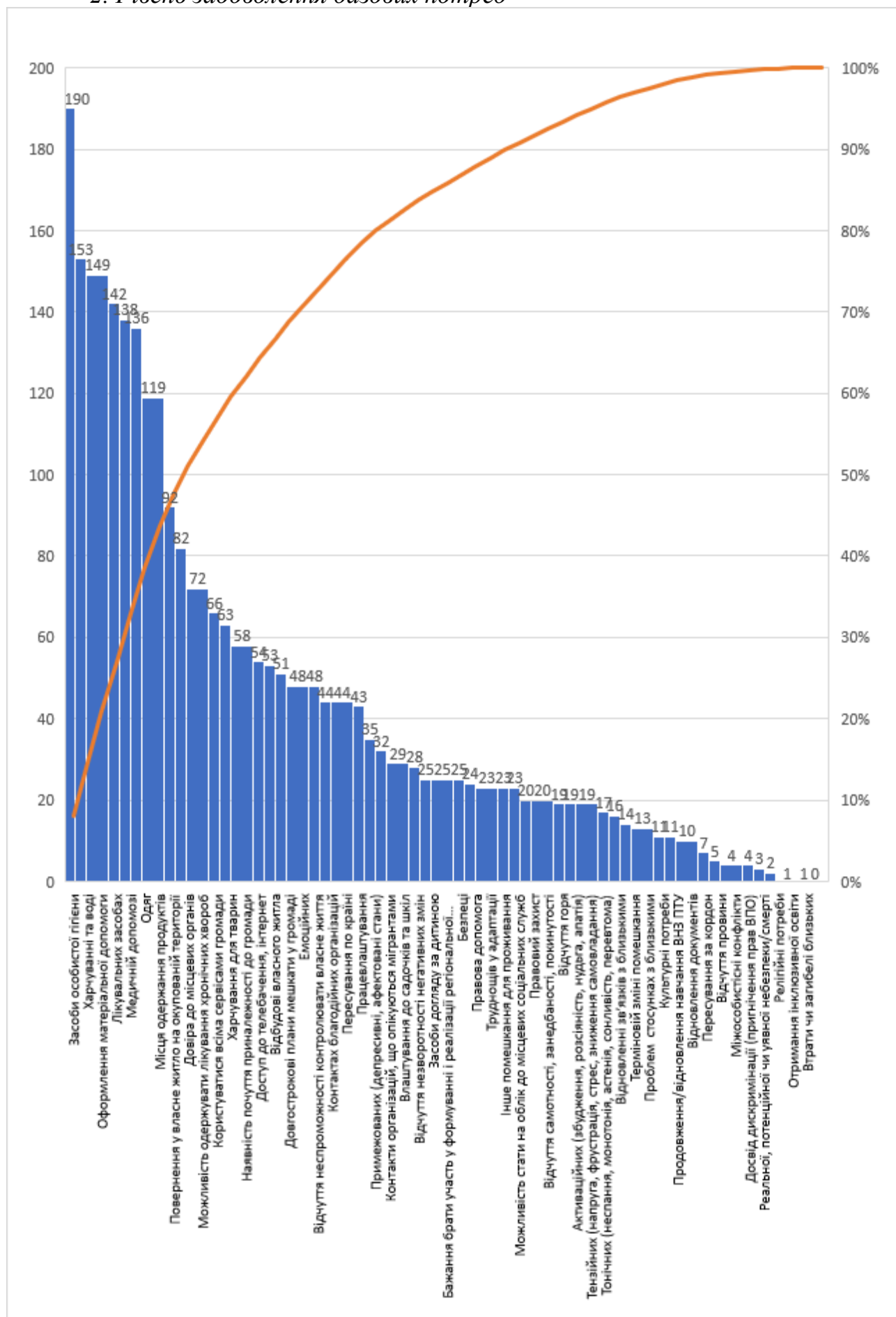
Розподіл за соціальним статусом

За офіційною відповіддю Монастирищенської міської ради у громаді проводилося оцінка потреб (березень 2023 р.) внутрішньо - переміщених осіб, для того щоб у більшій мірі розуміти, де потрібно краще забезпечити, підсилити перебування у приймаючій громаді ВПО.

Міжвідомчий координаційний штаб з дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб в Монастирищенській міській територіальній громаді на період дії воєнного стану (далі - Штаб) з метою визначення конкретних потреб ВПО, їх обсягу та адаптації програми «Підтримки внутрішньо переміщених та евакуйованих на територію Монастирищенської міської територіальної громади осіб у зв'язку із введенням воєнного стану» (далі – Програма) до конкретних умов та потреб ВПО та планування заходів, спрямованих на поліпшення життя ВПО провів оцінку потреб (березень 2023), з якими стикаються ВПО, що надало можливість кращого розуміння вразливих місць щодо безпеки ВПО та їх забезпечення продовольством й коштами на існування та комфортного перебування на території Монастирищенської ТГ.

2. Рівень задоволення базових потреб

Дослідження потреб ВПО було проведено з використанням - методу анкетування, опитування проводилось за репрезентативною *вибіркою з 290 осіб*. У ході оцінки було проаналізовано базу даних, що містить дані анкетування з визначення потреб внутрішньо переміщених осіб, які тимчасово проживають на території Монастирищенської ТГ.

Рівень задоволення базових потреб ВПО є одним із ключових елементів перебування людей в громадах. Саме на соціальні питання сьогодні (окрім потреб армії) спрямовуються ресурси держави, міжнародної технічної допомоги, зусилля волонтерів та органів місцевої влади. Варто зазначити, що ці питання стосуються в першу чергу житла, харчування, одягу та взуття, грошової допомоги, медичних та освітніх послуг.

Згідно анкет опитування лідерами серед першочергових потреб ВПО (з незначними коливаннями по рейтингу, окрім категорії «засоби особистої гігієни») виступають такі категорії як: засоби особистої гігієни, харчування, одяг та взуття, фінансова допомога, медична допомога та ліки (Графік).

Такі потреби як працевлаштування, організація дозвілля, психологічна та правова підтримка, навчання дітей та влаштування їх у дитячий садочок станом на дату опитування (березень 2023 року) є не такими актуальними.

На сьогодні більшість ВПО (близько 86 %) проживає у приватному секторі – як правило в орендованих квартирах або у близьких і знайомих та 2-х МКП (38 осіб). Хоча заслуговує на увагу і той факт, що достатньо високий відсоток ВПО (близько 34%) проживає у незнайомих людей та волонтерів, які надали їм притулок.

Щодо комфорту проживання – всі опитані мають доступ до всіх побутових послуг (водопостачання, каналізація, приготування їжі, тощо). Деякі незручності у 19 % опитаних ВПО викликає доступ до Інтернету – отримання інформації, новин, телебачення.

Більше 50% опитаних зазначили, що потребують отримання матеріальної допомоги від держави та благодійних фондів і волонтерів. Характерно, що благодійну грошову допомогу отримали більш як 82% зареєстрованих ВПО. У громаді працює Гуманітарний штаб Монастирищенської ТГ, який разом з ГО «Хвиля добра» працювали над забезпеченням гуманітарною допомогою (житло, харчування, одяг та взуття, миючі засоби тощо) усіх ВПО і сьогодні продовжують активно діяти, виконуючи роль не тільки надавачів гуманітарної допомоги, але й центрів інтеграції, інформування ВПО та каналами зворотного зв'язку ВПО з громадою.

Найбільш затребуваними послугами опитувані вважають: соціальні, медичні, психологічні, інформаційні, юридичні. Часто називались такі послуги як – спеціалізована медична допомога (47%), можливість отримати лікування хронічних хвороб (25%), що характеризує опитаних, як таких, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки. Про покращення можливості користуватися всіма сервісами громади висловили своє бажання 23%

респондентів. Найменш затребуваною послугою для ВПО залишається освіта, релігія та культура. 15% опитаних відзначили низький рівень поінформованості про пересування по країні та контакти благодійних організацій.

Здавалося б важливим чинником матеріального становища ВПО є питання їхнього працевлаштування. Як вже було зазначено вище, працевлаштування ВПО забезпечує матеріальне становище лише у 15% опитаних. Проте, також лише 15% з опитаних ВПО відчують потребу у працевлаштуванні, хоча, слід теж зважати на те, що переважна більшість ВПО – пенсіонери і припустити, що у цьому випадку такий відсоток допустимий.

За даними Монастирищенського управління служби зайнятості, на обліку станом на березень 2024 року перебуває 12 осіб із числа ВПО. Серед ключових проблем з працевлаштуванням опитувані означили:

- 1) відсутність вакансій за спеціальністю;
- 2) транспортна недоступність;
- 3) низький рівень пропонованої оплати праці чи некваліфіковану роботу.

Позитивним можна вважати той факт, що 1% зареєстрованих ВПО не тільки «вже облаштувалися», але за короткий час відкрили власний бізнес.

Потребують покращення житлових умов станом на 25.10.2024 р. 5 сімей (6 ВПО) у Монастирищенській міській територіальній громаді. На офіційному сайті громади розміщено [рішення № 13 від 31.01.2024 р. “Про затвердження списку внутрішньо переміщених осіб, які перебувають на квартирній черзі для поліпшення житлових умов при виконавчому комітеті міської ради станом на 01.01.2024”](#), безпосередньо інформації про цих осіб не має, можемо вважати у зв'язку з захистом персональних даних.

Фонд соціального житла у громаді відсутній (офіційна відповідь Монастирищенської міської ради від 01.11.2024 р. № 03-02-04/15). Розглядаються варіанти формування фонду за рахунок безхазяйного майна та майна відумерлої спадщини.

Фонд житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб відповідно до постанови КМУ № 495 в процесі формування. Облік осіб, які потребують отримання житла з фонду житла територіальної громади, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб не ведеться.

Рейтинговий список взятих на облік осіб, які потребують отримання житла з фонду житла територіальної, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб та кількість осіб, які забезпечені житлом відповідно до постанови КМУ 495 за офіційною відповіддю міської ради в процесі формування.

На [офіційному сайті Монастирищенської міської](#) територіальної громади у розділі [“ЦНАП”](#) визначено перелік адміністративних послуг, які надаються через відділ «Центр надання адміністративних послуг» виконавчого комітету Монастирищенської міської ради (нова редакція), серед послуг є взяття на облік внутрішньо переміщених осіб, які потребують надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання, а також про рішення про продовження строку надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб. Розміщення на офіційному сайті інформації про можливість скористатися послугою з взяття на облік внутрішньо переміщених осіб, які потребують надання житлового приміщення з фондів житла для тимчасового проживання говорить про інформаційну доступність цієї послуги для внутрішньо переміщених осіб у громаді. Також широко рекомендуємо запровадити у громаді ведення відповідного обліку ВПО, які потребують надання житлового приміщення з фондів для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 495, адже не може бути підставою для відмови у взятті внутрішньо переміщених осіб на облік громадян, що потребують житла для тимчасового проживання, відсутність на момент їх звернення такого фонду.

Місцеві житлові програми Монастирищенської МТГ, спрямовані на забезпечення житлових прав ВПО

Для оцінки доступності у Монастирищенській МТГ національних житлових програм для ВПО, аналізу місцевих цільових програм та інших НПА, спрямованих на забезпечення житлом ВПО, було направлено низку запитів на доступ до публічної інформації, а також проаналізовано сайт громади.

[Постанова КМУ](#) «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (від 29.04.2022 № 495) затверджує Порядок формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання ВПО. До фонду житла можуть бути включені тільки вільні житлові приміщення. Джерелами фінансування формування фонду можуть бути кошти державного, місцевих бюджетів, міжнародних донорів, добровільні внески фізичних і юридичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством.

У Монастирищенській МТГ прийнято “Порядок формування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади”, затверджений рішенням Монастирищенської міської ради від 27.06.2024 № 19-19/VIII (далі Порядок).

Відповідно до Порядку фонд житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО на території громади формується за рішенням Монастирищенської міської ради шляхом:

- викупу (придбання) житла;
- будівництва нового житла;
- будівництва (нового будівництва, реконструкції) будівель для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб відповідно до підпункту один пункту 9-3 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- реконструкції наявних будинків і гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень на житлові;
- передачі житла в комунальну або державну власність;
- капітального ремонту об'єктів житлового фонду, зокрема об'єктів соціального призначення.

До Фонду можуть бути включені тільки вільні житлові приміщення.

Порядком визначено як здійснюється облік ВПО, надання житла для ВПО, продовження строку та припинення користування відповідним житлом.

Затверджено Порядком журнал обліку житлових приміщень, перелік категорій соціально незахищених верств населення, які мають право на отримання житла в будівлях для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, визначених підпунктом 1 пункту 9-3 і пунктом 9-4 розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», форму заяви, реєстр заяв та форму ордеру на вселення в житлове приміщення з фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Внутрішньо переміщеній особі та членам її сім'ї безоплатно надається житлове приміщення з Фонду за місцем її фактичного проживання (перебування) в межах території Монастирищенської територіальної громади, для взяття на облік громадян, що потребують житла для тимчасового проживання відповідно до Порядку, ВПО подає заяву за формою, встановленою у Додатку 3 до Порядку, до виконавчого комітету Монастирищенської міської ради. Житлові приміщення з Фонду надаються ВПО та членам їх сімей за нарахованими балами за бальною системою.

Уповноваженим органом визначено виконавчий комітет Монастирищенської міської ради.

Джерелами фінансування формування Фонду є кошти державного бюджету, бюджету Монастирищенської міської територіальної громади, кошти міжнародних донорів, добровільні внески фізичних та юридичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством.

У разі використання коштів міжнародних донорів умови формування Фонду, а також надання такого житла внутрішньо переміщеним особам для тимчасового проживання можуть бути визначені окремими угодами з такими міжнародними донорами та іншими документами, прирівняними до них.

Монастирищенською міською радою надано інформацію, що фонд житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб відповідно до постанови КМУ № 495 в процесі формування, інформація про заплановані кошти на формування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання ВПО Монастирищенською міською радою не надано.

Також у Монастирищенській МТГ прийнята [“ Комплексна Програма підтримки внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади на 2024-2027 роки громади, затверджена рішенням Монастирищенської м/р від 21.12.2023 № 17-5/VIII\)](#), далі Програма.

Програма розроблена з метою забезпечення підтримки внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб; зниження рівня соціальної напруженості серед них та забезпечення та місцевому рівні неконфліктної інтеграції переселених та евакуйованих громадян у територіальну громаду, а також забезпечення належних умов тимчасового проживання вищезазначених громадян.

Відповідно до Плану заходів з реалізації Комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених та /або евакуйованих осіб у Монастирищенській міській територіальній громаді на 2024 – 2027 роки (Додаток 1 Програми), передбачено ряд завдань та заходів щодо забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб.

п.2.1. **“Формування фонду соціального житла”**, містить такі заходи:

- організація здійснення інвентаризації та формування облікового фонду соціального житла громади з метою надання соціального житла у тимчасове користування відповідно до чинного законодавства з терміном виконання 2024 р. (відповідальними є відділ комунального майна та господарської діяльності виконавчого

комітету Монастирищенської міської ради, відділ соціальної політики та охорони здоров'я);

- виготовлення проектно-кошторисної документації на проведення реконструкції незавершеного будівництва інфекційного відділення Монастирищенської багатопрофільної лікарні в багатоквартирний житловий будинок по вул. Соборна, 1 Д с. Нове Місто з терміном виконання 2024 р. (відповідальним є виконавчий комітет Монастирищенської міської ради).

п.2.2. **“Надання житла”**, включає такі заходи:

- реконструкція незавершеного будівництва інфекційного відділення Монастирищенської багатопрофільної лікарні в багатоквартирний житловий будинок по вул. Соборна, 1-Д с. Нове Місто для забезпечення внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб безкоштовним житлом терміном виконання 2024 - 2027 р.р. (відповідальним є виконавчий комітет Монастирищенської міської ради);
- відшкодування витрат комунальним закладам в яких проживають внутрішньо переміщені та/або евакуйовані особи на оплату комунальних послуг терміном виконання 2024-2027 р.р. (відповідальний відділ економічного розвитку, інвестицій, ЖКГ та сільського господарства виконавчого комітету Монастирищенської міської ради);
- здійснення заходів з відшкодування витрат комунальним закладам в яких проживають внутрішньо переміщені та/або евакуйовані особи на управління, утримання (експлуатаційну діяльність) та благоустрій території терміном виконання 2024-2025 р.р. (відповідальним визначено управління освіти, молоді та спорту Монастирищенської міської ради).

Джерелом фінансування вказаних заходів Програми є бюджет громади, інші джерела не заборонені законодавством, окрім відшкодування витрат комунальним закладам в яких проживають внутрішньо переміщені та/або евакуйовані особи на оплату комунальних послуг, де джерелом фінансування визначено державний бюджет, місцевий бюджет, інші джерела не заборонені законодавством.

Програма не містить суми видатків за відповідними завданнями та заходами, міська рада не надала інформації щодо сум фінансування даних заходів, тому в цій частині здійснити аналіз не є можливим, але Монастирищенська міська рада повідомила, **що виготовлена проектно-кошторисна документація на проведення реконструкції**

незавершеного будівництва інфекційного відділення Монастирищенської багатoproфільної лікарні в соціальне житло для ВПО по вул. Соборна, 1 Д с. Нове Місто. Також під час презентації даного звіту, представниками Монастирищенської міської ради дано коментар, що у грудні 2024 року буде затверджена дана документація. Отож можемо зробити, що це вже вагомі кроки громади щодо забезпечення житлом переселенців у громаді, завдяки реалізації цього проекту реконструкції у майбутньому буде забезпечено житлом близько 132 внутрішньо переміщених особи, на 58 квартир.

Відповідно до [Стратегії розвитку Монастирищенської міської територіальної громади на 2024-2027 р.р.](#), затвердженої рішенням Монастирищенської міської ради від 21 грудня 2023 року №17-1/VIII (далі Стратегія розвитку) SWOT-аналіз Монастирищенської міської ТГ розглядає наявність великої кількості ВПО також є сильною стороною громади, оскільки це зміцнює ресурсний потенціал громади в трудовій сфері.

Операційною ціллю Стратегії розвитку за № 2.1. “Створення безпечних та комфортних умов для проживання в громаді шляхом забезпечення особистої безпеки громадян та зниження рівня злочинності” визначено один із заходів - це створення фонду соціального житла для вимушено переміщених осіб з показниками на 2024, 2025 роки, а саме: реконструкція інфекційного відділення в багатоквартирний житловий будинок

1. виготовлення проектно - кошторисної документації;
2. проведення ремонтно-будівельних робіт.

В Україні функціонує платформа [“DREAM”](#) - державна екосистема управління відновленням, яка створює єдиний цифровий шлях та «єдине вікно» для всіх проектів відбудови та модернізації, ініційованих громадами України. Платформа забезпечує їх прозору та ефективну реалізацію на національному, регіональному та місцевому рівнях. На вказаній платформі міститься інформація про [проект “Реконструкція незавершеного будівництвом інфекційного відділення Монастирищенської багатoproфільної лікарні в багатоквартирний житловий будинок для внутрішньо переміщених осіб по вул. Соборна, 1Д с. Нове місто Уманського району Черкаської області”](#), де метою проекту визначена, що дану будівлю перепрофілювати під багатоквартирний житловий будинок з можливістю добудови двох поверхів для надання житла внутрішньо переміщеним особам. Проектом реконструкції передбачено 58 квартир, загальною площею 3382,7 м2. для розміщення 132 внутрішньо переміщених осіб. Загальний орієнтовний бюджет проекту 86,162 млн.грн.

Щодо інформації про наявні житлові програми для внутрішньо переміщених осіб, які реалізуються міжнародними та національними

неурядовими організаціями у територіальній громаді, та стан їх реалізації офіційною відповіддю Монастирищенської міської ради подана заявка про включення проєкту з реконструкції недіючого неврологічного відділення під багатоквартирний житловий будинок шляхом включення його до проєктів, які фінансуватимуться в рамках Програма IFS з реновації муніципальних будівель для розміщення внутрішньо переміщених осіб.

Будівництво (нове будівництво) будівель для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади не здійснюється. Відкриття нових місць тимчасового проживання (колективних центрів для ВПО, шелтерів, модульних містечок, тощо) для тимчасового розміщення внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади не передбачається, і варто зауважити, що модульні містечка, МТП не є довгостроковими житловими рішеннями для вирішення чутливого житлового питання ВПО.

Монастирищенською міською радою можуть напрацьовуватися нові механізми в пошуку житла, якими можуть бути наповнені житлові фонди, такі як відумерла спадщина. Подекуди такий механізм використовуються у громадах України. За даним механізмом спадщина визнається відумерлою за рішенням суду і переходить таке майно до комунальної власності територіальної громади. Для цього потрібно періодично проводити інвентаризацію у тому числі серед населених пунктів, які приєднані до громади. Такий механізм може бути одним із способів наповнення житлового фонду соціального призначення, проте є швидше поодиноким практикою та загалом не вирішить проблеми із соціальним житлом.

Громадою повідомлено, що довгостроковий план щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану та після його припинення розробляється. Також можемо зробити висновок, що включення операційних заходів щодо вирішення житлової проблеми ВПО у громаді в Стратегію розвитку до 2027 року, розгляд ВПО як сильною стороною громади вже є вагомий крок до напрацювання довгострокових житлових рішень у громаді. Вирішення житлових питань внутрішньо переміщених осіб потребує комплексного підходу як на загальнодержавному та на місцевому рівнях, а також всебічної співпраці з партнерами, потенційними інвесторами, недержавними громадськими організаціями.

Регіональні житлові програми

Рішенням Черкаської обласної ради від 26.11.2021 р. № 9-25/VIII затверджено обласну цільову програму “Про обласну цільову програму підтримки індивідуального житлового будівництва на селі “Власний дім” на 2022-2027 роки”. На виконання Указу Президента України від 27.03.1998 № 222/98 “Про заходи підтримки індивідуального житлового будівництва на селі” та ПКМУ від 22.04.1997 р. № 376 “Про заходи щодо підтримки індивідуального житлового будівництва на селі” було створено Державне підприємство “Черкаський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”, засновником якого виступила Черкаська обласна державна адміністрація.

Департамент будівництва Черкаської ОВА було визначено відповідальним за реалізацію вказаної програми та головним розпорядником державних коштів (офіційна відповідь від 13.11.2024 № 1092/1/05/01) .

На виконання розпорядження КМУ від 14.10.2022 р. № 910-р “Деякі питання управління об’єктами державної власності” було здійснено передачу єдиного майнового комплексу ДП “Черкаський обласний фонд підтримки будівництва на селі” із сфери управління Черкаської ОВА до Фонду Держмайна України та оформлено відповідним актом приймання - передачі, який затверджено Фондом 21.09.2023 р. У зв’язку з цим у 2023 році ДП “Черкаський обласний фонд підтримки будівництва на селі” не надавав короткострокових та довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі.

Через введення військового стану у країні у 2022 році не надходило звернень до Фонду від мешканців області, тому ДП “Черкаський обласний фонд підтримки будівництва на селі” не надавав короткострокових та довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі (офіційна відповідь з додатками офіційна відповідь від 13.11.2024 № 1092/1/05/01 Департаменту будівництва Черкаської ОВА).

За офіційною відповіддю Монастирищенської міської ради Програма «Власний дім» (постанова КМУ від 05.10.1998 № 1597) – у громаді реалізується, але станом на 01.11.2024 запити до участі відсутні. Причинами неподання заяв від ВПО можуть бути також відсутність інформування та роз’яснень у громаді серед ВПО щодо можливостей та умов участі у Програмі “Власний дім”; відсутність можливостей для працевлаштування ВПО, що є обов’язковою умовою для участі у Програмі; граничний вік ВПО 55–60 років, що є додатковою перешкодою для участі у Програмі.

Суми співфінансування досить невеликі, але вони могли б вирішити деякі житлові питання ВПО у сільській місцевості, і в приєднаних населених пунктах.

Крім того, в сільській місцевості часто може бути нерозвинена інфраструктура, і більша проблема з працевлаштуванням, тому ймовірно ВПО не мають наміру оселятися у селі.

Діяльність Координаційної ради з питань ВПО при Монастирищенській міській раді

Раду з питань внутрішньо переміщених осіб у Монастирищенській міській територіальній громаді створено 25.04.2023 (рішення виконавчого комітету Монастирищенської міської ради №111 від 25.04.23 «Про утворення ради з питань внутрішньо переміщених осіб у Монастирищенській міській територіальній громаді»). Інформація розміщується на [офіційному сайті міської ради](#). Члени Ради ВПО брали участь у вебінарах для членів і членкинь Рад ВПО на теми:

1.«Житлова політика та рішення у сфері забезпечення житлових прав ВПО» (лютий 2024);

2.«Основні етапи розробки та впровадження місцевих комплексних, цільових програм підтримки ВПО» (липень 2024).

Також члени та членкині Ради ВПО брали участь в правопросвітницьких онлайн заходах щодо підвищення правової обізнаності осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України (серпень 2024 р.) та проводили зустрічі з регіональними представниками БО «БФ «Стабілізейшен суппорт сервісес» у рамках проекту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб» (Жовтень 2024 р.).

Щодо розробки і надання до органу місцевого самоврядування пропозицій щодо програм чи рішень, спрямованих на забезпечення житлом ВПО з наданням таких пропозицій, то варто виокреслити тематики засідань Ради з питань ВПО від 16.01.2024 № 1:

- забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб;
- проведення інвентаризація житлового фонду для наповнення банку даних вільного житла;
- облік внутрішньо переміщених осіб, які потребують житло для тимчасового проживання, та зняття з цього обліку перебуває на контролі Ради з питань ВПО.

З метою поліпшення житлових умов ВПО налагоджена співпраця Ради з питань ВПО у Монастирищенській МТГ з благодійними фондами та громадськими організаціями: БО «Благодійний фонд «Стабілізейшен суппорт сервісес», БФ «Solidarites International», БФ «Запорука», БО «Благодійний фонд «Восток-СОС».

За участі членів Ради з питань ВПО у Монастирищенській МТГ розроблений Порядок формування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади (рішення Монастирищенської міської ради від 27.06.2024 № 19-19/VIII), яким передбачено створення фонду житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб.

Національні житлові програми, які реалізуються у Монастирищенській МТГ

На виконання *Постанови КМУ «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб»* (від 19.03.2022 № 333) у громаді діє Програма компенсації оренди житла, житлово-комунальних послуг.

У Монастирищенській міській територіальній громаді Програма «Прихисток» (постанова КМУ від 19 березня 2022 р. № 333), реалізується з квітня 2022 р., якою охоплено 2455 осіб та профінансовано на суму 6974083,10 грн.

У 2023 році компенсація виплачувалася за рахунок коштів Товариства Червоного Хреста України, у 2024-му — за кошти Представництва УВКБ ООН в Україні.

Монастирищенською міською радою наданно узагальнюючу відповідь по кількості осіб, які охоплені Програмою “Прихисток” та відповідно суми компенсації, тому відслідкувати тенденцію щодо збільшення чи зменшення звернень не має можливості. Але під час презентації даного дослідження ВПО був проявлений інтерес серед ВПО до даної Програми.

Згідно з інформацією Монастирищенської міської ради (офіційна відповідь на запит), відповідно до *Постанови КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України»* (від 18.04.2018 № 280) у 2024 році 1 учасник програми отримав грошову компенсацію за належні для отримання жилі приміщення. Розмір компенсації міською радою не повідомлено.

Рекомендуємо широко інформувати ВПО з числа осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України про дану програму, шляхом розміщення повідомлень на офіційному сайті, для забезпечення відкритого доступу до всіх наявних житлових програм для ВПО.

Постановою КМУ від 04.10.2017 № 769 затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, передбаченої Законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Підтримка ОМС/ВЦА для формування фонду тимчасового житла для ВПО (субвенція 70/30), яка передбачена Порядком та умовами надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення ВПО житлом для тимчасового проживання, за вказаним Порядком у Монастирищенській СТГ не здійснювалася. Ймовірними причинами можуть бути погана поінформованість місцевих органів влади, що спричиняє відсутність реалізації такої Програми, а також необхідність співфінансування заходів з місцевого бюджету в розмірі не менше 30 відсотків.

Кредитні житлові програми

[Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву»](#) (далі — Держмолодьжитло) — виконавець низки державних і регіональних програм, метою яких, зокрема, є забезпечення житлом ВПО.

Станом на 07.11.2024 р. за офіційною відповіддю [Відділенням Держмолодьжитло “Черкаське регіональне управління”](#) забезпечили житлом **58 сімей з числа внутрішньо переміщених осіб.**

В розрізі по Програмах забезпечення житлом статистика має наступний вигляд:

38 сімей забезпечені житлом відповідно до Порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом, затвердженого постановою КМУ № 819 від 10.10.2018 р. (починаючи з 2020 р. фінансування з державного бюджету відсутнє за даною Програмою);

16 сімей забезпечені житлом відповідно до Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих кредитною установою для відбудови (KfW), затверджено Постановою КМУ від 28.04.2021р. № 451;

3 сім'ї забезпечені житлом відповідно Порядку використання коштів передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасниками проведення антитерористичної операції (АТО) та /або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла, затвердженого постановою КМУ №

980 від 27.11.2019 року (з 2020 року з загального фонду державного бюджету не фінансується, кредити надаються лише за рахунок коштів, отриманих від повернення кредитів, наданих у 2019-му);

1 сім'я забезпечена житлом відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи "Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву" з подальшим спрямуванням на виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013-2026 роки, затвердженого Постановою КМУ № 488 від 11.05.2011 р. та Положення про порядок надання молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам довгострокових пільгових кредитів для будівництва (реконструкції) та придбання житла за рахунок власних коштів (коштів статутного капіталу) Держмолодьжитла від 12.05.2021 року, протокол правління Держмолодьжитла № 43.

Обсяг фінансування в розрізі по Програмах та в роках відповідно становив:
2018-2019 роки - 13 399 320 грн., освоєно коштів відповідно Порядку надання державної підтримки та забезпечення громадян доступним житлом, затвердженого постановою КМУ № 819 від 10.10.2018 р.

2021 р. - 3 787 410 грн., освоєно протягом року;

2022 р. - 6 000 971 грн., освоєно протягом року;

2023 р. - 2 636 538 грн., освоєно протягом року;

2024 р. - 4 636 737 грн., освоєно станом на 07.11.2024 р. відповідно до Порядку пільгового іпотечного кредитування внутрішньо переміщених осіб за рахунок коштів гранту, наданих кредитною установою для відбудови (KfW), затверджено Постановою КМУ від 28.04.2021р. № 451.

2019 р. - 1 703 300 грн., 2022 -1 107 000 грн. відповідно до Порядку використання коштів передбачених у державному бюджеті для надання пільгового довгострокового державного кредиту внутрішньо переміщеним особам, учасниками проведення антитерористичної операції (АТО) та /або учасникам проведення операції Об'єднаних сил (ООС) на придбання житла, затвердженого постановою КМУ № 980 від 27.11.2019 року.

2021 р. - 875 000 грн., відповідно до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для збільшення статутного капіталу Державної спеціалізованої фінансової установи "Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву" з подальшим спрямуванням на виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2013-2026 роки, затвердженого Постановою КМУ № 488 від 11.05.2011 р. та Положення про

порядок надання молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам довгострокових пільгових кредитів для будівництва (реконструкції) та придбання житла за рахунок власних коштів (коштів статутного капіталу) Держмолодьжитла від 12.05.2021 року, протокол правління Держмолодьжитла № 43.

Жодна сім'я з числа внутрішньо переміщених осіб, що зареєстровані на території Монастирищенської міської територіальної громади Черкаської області вищевказаними програмами не скористалися.

Інформація про вищевказані житлові програми, які реалізуються Держмолодьжитлом в межах Черкаської області розміщені на [офіційному сайті](#) Відділення та є інформаційно доступними для користувача.

Рекомендуємо налагодити Монастирищенській міській раді з Відділенням Держмолодьжитло “Черкаське регіональне управління” співпрацю в частині широкого інформування внутрішньо переміщених осіб щодо доступних кредитних житлових програм в Україні.

ПрАТ «Українська фінансова житлова компанія» (далі — ПрАТ «Укрфінжитло») є виконавцем державної Програми іпотечного кредитування «Оселя», що реалізується відповідно до Постанови КМУ «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством “Українська фінансова житлова компанія” доступного іпотечного кредитування громадян України» (від 02.08.2022 № 856). Цією Програмою можуть скористатися ВПО.

За інформацією, наданою ПрАТ «Укрфінжитло», обсяг фінансування цієї Програми у 2023 році становив 8 849 000 000,00 грн (5855 кредитів). Обсяг фінансування у 2024-му, відповідно до фінансового плану, становить 19 200 000 000,00 грн.

Обсяг фінансування за даною Програмою не розподіляється між громадами, що унеможлиблює проведення аналізу у розрізі громад. Інформація в розрізі поданих заяв та отриманих кредитів ВПО у громадах протягом 2023–2024 років відсутня. Загалом кількість поданих заяв від ВПО через мобільний додаток порталу «Дія» в Україні з 01.08.2023 становить 15 856.

За інформацією, розміщеною на офіційному [сайті ПрАТ «Укрфінжитло»](#), відсоток ВПО у розрізі клієнтів — позичальників в Україні, які скористалися даною житловою кредитною Програмою, з 2022 року та станом на 05.12.2024-го становить 2,3 % від загальної кількості.

За інформацією, розміщеною на [офіційному сайті](#) ПрАТ «Укрфінжитло», у Черкаській області видано два кредита на загальну суму 3 млн. грн.

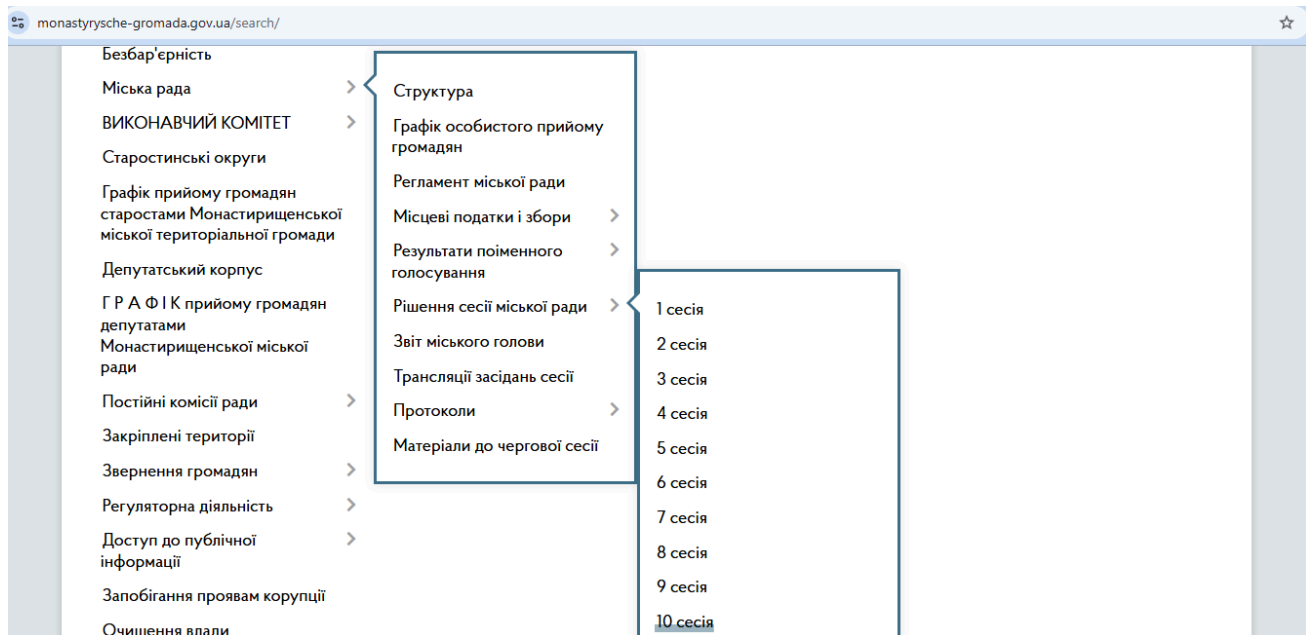
Це може свідчити про те, що ВПО не є зацікавленими брати участь у ній, а Програма не є доступною. ВПО не розглядають дану Програму як таку, що вирішить їхню житлову потребу. Це може бути пов'язане з обмеженими фінансовими ресурсами, підвищеними ризиками та відповідальністю з отриманням кредиту, значною базовою сумою першого внеску у розмірі **20%**. Наразі ВПО отримують кредит за цією Програмою із базовою процентною ставкою 7%, що може бути непідйомною сумою. Варто розглянути на національному рівні можливість зниження процентної ставки до 3% для ВПО.

Інформаційна доступність

Для аналізу доступності інформації про житлові програми у Монастирищенській МТГ було опрацьовано [офіційний сайт тергромади](#). Єдиної вкладки з інформацією для ВПО на сайті не має. Натомість є вкладка [інформація для громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях](#), де розміщене здебільшого важлива інформація щодо евакуаційних заходів.

На офіційному сайті можливо відшукати інформацію про допомогу для ВПО, працевлаштування, тощо. У розділі “Новини” на офіційному сайті публікується актуальна інформація для жителів та ВПО, наприклад, [“До уваги внутрішньо переміщених осіб та домовласників, які прихистили ВПО!”](#). де опублікована інформація про відновлення фінансування Програми “Прихисток”.

На офіційному сайті присутня вкладка [“пошук”](#), де можливо відшукати певну інформацію за ключовими словами. Є вкладка “міська рада”/”рішення сесії міської ради”, де опубліковані рішення сесії, але вибір можливо здійснити за “номером сесії”, у випадку, якщо шукачеві не відомо яка була сесії, потрібно переглядати або кілька останніх, або всі.

Рішення відповідного номеру сесії міської ради публікуються у відповідній вкладці загальним переліком, серед якого потрібно обрати те рішення, яке нам необхідне і відповідно його завантажити на комп'ютер. Рішення сесії міської ради та виконкому публікуються, є доступними, але варто дещо покращити навігаційну складову сайту, адже не завжди шукач може володіти інформацією про номер сесії, для того, щоб відшукати відповідні рішення, рекомендуємо міській раді в цій частині покращити доступність сайту та рішень сесій.

Монастирищенській міській раді варто розглянути можливість створення окремої вкладки “ВПО” чи “Інформація для ВПО” на офіційному сайті та наповнювати її відповідною інформацією, включаючи житлові рішення та програми, які приймаються у громаді. Також можливо наповнювати інформацією про діяльність Ради ВПО при міській раді. Матеріали, які розміщуються на сайті, мають мати зрозумілий та наочний характер з покроковим алгоритмом дій щодо реалізації конкретної послуги (постановка на квартирний облік, участь у житловій програмі, пошук житла тощо).

На офіційному сайті громади розміщена [“Дорожня карта”](#) вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади. У матеріалі команда розробників збила методичні рекомендації для внутрішньо переміщених осіб та людей, які постраждали від війни, зазначена законодавча база, вказані права, які мають внутрішньо переміщені особи, а також покрокові інструкції.

У вкладці “Соціальний захист” присутній перехід на анкетування для визначення потреб населення громади у соціальних послугах. Опитування проводиться відділом соціальної політики і охорони здоров’я міської ради відповідно до Закону України «Про соціальні послуги».

На офіційному сайті вказані контакти та номери телефонів гарячих ліній для всіх жителів, в тому числі такі, які будуть корисні саме внутрішньо переміщеним особам.

Під час дослідження та аналізу даних також відбувалась комунікація телефоном з представниками органів місцевого самоврядування, які активно та відкрито відповідали на запитання.

Висновки

Станом на 25.10.2024 у Монастирищенській МТГ зареєстровано 5460 ВПО. У громаді проводилася оцінка потреб (березень 2023 р.) внутрішньо - переміщених осіб, для того щоб у більшій мірі розуміти, де потрібно краще забезпечити, підсилити перебування у приймаючій громаді ВПО. Дослідження потреб ВПО було проведено з використанням - методу анкетування, опитування проводилось за репрезентативною *вибіркою з 290 осіб*. На сьогодні більшість ВПО (близько 86 %) проживає у приватному секторі – як правило в орендованих квартирах або у близьких і знайомих та 2-х МКП (38 осіб). Хоча заслуговує на увагу і той факт, що достатньо високий відсоток ВПО (близько 34%) проживає у незнайомих людей та волонтерів, які надали їм притулок.

Потребують покращення житлових умов станом на 25.10.2024 р. 5 сімей (6 ВПО) у Монастирищенській міській територіальній громаді. Що може свідчити про те, що ВПО або не звертаються до громади зі своїми житловими проблемами, або не знають про те, що можуть звернутися до органів місцевого самоврядування, міській раді варто широко інформувати ВПО про такі можливості у приймаючій громаді, та інформувати переселенців про доступ до національних і місцевих житлових програм.

Фонд соціального житла у громаді відсутній, але розглядаються варіанти формування фонду за рахунок безхазяйного майна та майна відумерлої спадщини.

Фонд житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб відповідно до постанови КМУ № 495 в процесі формування. Облік осіб, які потребують отримання житла з фонду житла територіальної громади, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб не ведеться. Рейтинговий список взятих на облік осіб, які потребують

отримання житла з фонду житла територіальної, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб в процесі формування.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 495 «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» у Монастирищенській МТГ прийнято [“Порядок формування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади”](#), затверджений рішенням Монастирищенської міської ради від 27.06.2024 № 19-19/VIII. Джерелами фінансування формування Фонду є кошти державного бюджету, бюджету Монастирищенської міської територіальної громади, кошти міжнародних донорів, добровільні внески фізичних та юридичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством.

Також варто виокремити окремі завдання, направлені на вирішення житлових питань внутрішньо переміщених осіб у громаді, які визначені у прийнятій [Комплексній Програмі підтримки внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади на 2024-2027 роки громади](#), затверджена рішенням Монастирищенської м/р від 21.12.2023 № 17-5/VIII), а саме заходи п. 2.1. **“Формування фонду соціального житла”**, п.2.2. **“Надання житла”**. Відповідно до яких має бути організовано здійснення інвентаризації та формування облікового фонду соціального житла громади з метою надання соціального житла у тимчасове користування відповідно до чинного законодавства з терміном виконання 2024, закладено захід з виготовлення проектно-кошторисної документації на проведення реконструкції незавершеного будівництва інфекційного відділення Монастирищенської багатoproфільної лікарні в багатоквартирний житловий будинок по вул. Соборна, 1 Д с. Нове Місто з терміном виконання 2024 р. У довгострокових планах закладена реконструкція незавершеного будівництва інфекційного відділення Монастирищенської багатoproфільної лікарні в багатоквартирний житловий будинок по вул. Соборна, 1-Д с. Нове Місто для забезпечення внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб безкоштовним житлом терміном виконання 2024 - 2027 р.р. Дане житлове рішення має на меті вирішити житлове питання 138 внутрішньо переміщених осіб, які проживають у Монастирищенській міській територіальній громаді.

Досить позитивним є те, що громада активно працює над залученням додаткового фінансування таких проектів серед партнерів.

Всю інформацію про наявні програми щодо житлових рішень для ВПО розміщено на офіційному сайті громади. Але варто розглянути варіант розміщення в одній вкладці на сайті громади. Це забезпечить доступність таких даних та якісне інформування ВПО.

У громаді створена та досить активно діє Рада з питань ВПО при Монастирищенській міській територіальній громаді. Є успішною практикою те, що *за участі членів Ради з питань ВПО у Монастирищенській МТГ розроблений Порядок формування фонду житла, призначеного для тимчасового проживання, обліку та надання такого житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб на території Монастирищенської міської територіальної громади.*

За період повномасштабної війни роль місцевих органів влади у житловій політиці лише зміцнилась. Саме громади взяли на себе відповідальність за поселення ВПО. Водночас перед місцевими органами влади постали нові виклики у сфері житла.

Питання забезпечення житлом ВПО є комплексною проблемою, вирішення якої потребує напрацювань довгострокових житлових рішень міською радою із залученням підтримки та фінансування держави, міжнародних партнерів, благодійних організацій.

Рекомендації

Згідно зі ст. 47 Конституції України, громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Отже, держава повинна створити умови, за якими кожна людина буде мати змогу побудувати чи придбати житло або взяти його в кредит, орендувати. Для покращення локальних/місцевих політик у сфері житлових прав ВПО та інших людей, які постраждали внаслідок війни, зокрема для розвитку соціального житла та фонду тимчасового житла для ВПО в Монастирищенській МТГ, надаємо наступні рекомендації.

На загальнонаціональному рівні:

- Напрацювати стратегію нової житлової політики на території України шляхом ухвалення нового житлового законодавства, яке відповідало б викликам сучасності та передбачало б механізми реалізації житлових прав ВПО.

- Розробити довгострокову державну програму забезпечення житлових прав ВПО у розрізі екстреного, тимчасового, постійного житла, проведення капітального і поточного ремонту, зокрема на умовах кредитування, а також фінансування для окремих соціальних категорій.
- Підвищити спроможність Рад з питань ВПО шляхом розроблення нормативно-правових актів, які б містили методичні рекомендації та правові механізми їх впливу на реалізацію і захист житлових прав ВПО.
- Збільшити фінансування місцевих бюджетів на будівництво нового житла для ВПО, реконструкцію житлового фонду, пільгове кредитування (залучення додаткового фінансування з боку міжнародних організацій, країн-донорів, грантових програм, розв'язання питання чесного спрямування цих коштів шляхом формування зведеної публічної інформації про потреби).
- Масштабувати програми пільгового іпотечного кредитування, які довели свою ефективність.
- Знизити мінімальний перший внесок на житло та фіксовану річну процентну ставку (з базової 7% до пільгової 3%) для ВПО за Програмою «ЄОселя».
- Широко інформувати ВПО щодо вимог і процедур участі у житлових програмах на національному та місцевому рівнях.

На місцевому рівні:

1. Забезпечення житлом та ухвалення локальних НПА

- На основі Постанови КМУ від 29.04.2022 № 495 розглянути всі можливі варіанти наповнення фонду тимчасового житла для ВПО (будівництво, реконструкція, викуп, переобладнання нежитлових приміщень на житлові, використання безхазяйних приміщень і відумерлої спадщини тощо).
- Здійснювати прийом заяв від ВПО на житло з фонду житла призначеного для тимчасового проживання, сформувати облік таких осіб, робити систему відкритих списків людей, які претендують на житло з фонду житла для тимчасового проживання (із розміщенням на офіційному сайті).
- Передбачити в місцевому бюджеті кошти на формування фондів житла для тимчасового проживання ВПО з урахуванням потреби в наданні такого житла (за наявністю).
- Провести інвентаризацію житлових фондів / житлових приміщень у громаді, які можна перевести у фонди житла для тимчасового проживання ВПО та фонд соціального житла для ВПО, зокрема на територіях

приєднаних населених пунктів; формувати фонди вільних земельних ділянок, які можуть бути привабливими для потенційних донорів у випадку нового будівництва житла для ВПО.

- Всебічно співпрацювати з міжнародними партнерськими організаціями з метою реконструкції/побудови соціального/тимчасового житла, доступного для ВПО.
- Створити сприятливі умови для залучення донорів для нового будівництва та реконструкції житлового фонду для ВПО (спрощення процедури відведення земельної ділянки, надання доступу до комунікацій, організаційне забезпечення тощо).
- Напрацювати стратегію довгострокових житлових рішень для ВПО, зокрема із подальшим залученням міжнародних гуманітарних організацій.
- Налагодити співпрацю з Відділенням Держмолодьжитла «Черкаське регіональне управління».
- Співпрацювати з місцевими бізнесами, що можуть надати тимчасове житло як частину можливості працевлаштування, прив'язати ВПО до цих можливостей.
- Долучати Раду з питань ВПО до робочих груп під час підготовки локальних програм.
- Запозичувати позитивний досвід напрацювань і реалізації органами місцевої влади рішень, спрямованих на забезпечення житлових прав ВПО.
- Звертатися до [Кластеру з питань захисту](#) для отримання інформації про кращі практики в сфері забезпечення житлових прав ВПО.

2. Інформаційна доступність

- Створити на офіційному сайті міської ради розділ «ВПО» або «Інформація для ВПО» та наповнювати інформацією щодо забезпечення прав ВПО, зокрема житлових, щодо наявних національних і локальних житлових програм. При цьому матеріали, розміщені на сайті, мають мати зрозумілий та наочний характер з покроковим алгоритмом дій щодо реалізації конкретної послуги.
- Проводити періодично оцінку потреб ВПО відповідно до Методології у громаді та широко інформувати ВПО про вимоги і процедури участі у житлових програмах на національному та місцевому рівнях.
- Проводити навчання (тренінги, лекції, семінари) для представників органів місцевого самоврядування, які опікуються питаннями ВПО, зокрема

забезпеченням житлових прав ВПО, які постійно проживають у громаді та щодо участі у грантових конкурсах, управління донорськими проєктами.

- Широко інформувати ВПО про вимоги та процедури участі у житлових програмах на національному та місцевому рівнях; підвищувати рівень поінформованості про можливості участі ВПО у програмах пільгового довгострокового кредитування.

.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізаційні Сервіси»» у вересні – грудні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ «ССС»» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підписуйтеся на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

КОНТАКТИ БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «Благодійний фонд "Стабілізаційні Сервіси"»

НАШ САЙТ:
<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:
info@radnyk.org

FACEBOOK:
[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:
[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:
[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:
[@SSS_Ukraine](https://www.x.com/SSS_Ukraine)